

Na osnovu člana 32 stav 7 Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Službeni list CG“, broj 35/13) Ministarstvo održivog razvoja i turizma, donijelo je

PRAVILNIK O BLIŽEM SADRŽAJU PROCJENE RIZIKA

Predmet Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se bliži sadržaj procjene rizika izloženosti profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja elektromagnetnom polju i/ili optičkom zračenju (u daljem tekstu: procjena rizika).

Pojam Član 2

Procjena rizika u smislu ovog pravilnika je sistematsko evidentiranje i procjenjivanje svih faktora u procesu rada, sa ciljem da se utvrde mogući uzroci nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti ili bolesti u vezi sa radom profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja, kao i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprječavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja.

Rizik iz stava 1 ovog člana je vjerovatnoća nastanka povrede, oboljenja ili oštećenja zdravlja profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja.

Sadržaj procjene rizika Član 3

Radi smanjenja ili uklanjanja rizika izloženosti elektromagnetnom i/ili optičkom zračenju izrađuje se procjena rizika.

Procjena rizika sadrži:

- 1) opšte podatke;
- 2) podatke o postojećem stanju;
- 3) način i postupak procjene rizika;
- 4) metode koje se koristi za izradu procjene rizika;
- 5) analizu rezultata sprovedene procjene rizika sa grafičkim i/ili tabelarnim priložima, dijagramima i šemama;
- 6) reviziju procjene rizika (izmjene i dopune); i
- 7) zaključke o sprovednoj procjeni rizika.

Opšti podaci Član 4

Opšti podaci sadrže naročito:

- 1) ime i adresu odnosno naziv i sjedište imaoca izvora nejonizujućih zračenja (elektromagnetno polje i/ili optičko zračenje) (u daljem tekstu: imaoc izvora);
- 2) dokaz o upisu imaoca izvora u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS);
- 3) djelatnost imaoca izvora;
- 4) odobrenje za obavljanje djelatnosti u skladu sa posebnim propisom;
- 5) broj zaposlenih;
- 6) način obavljanja stručnih poslova zaštite na radu;

- 7) naziv ovlaštenog lica za izradu procjene rizika;
- 8) podaci o zaposlenim licima koja obavljaju poslove izrade procjene rizika i imaocu izvora koji učestvuju u izradi procjene rizika.

Podaci o postojećem stanju

Član 5

Podaci o postojećem stanju obuhvataju:

- 1) opis građevinskog objekta u kojem se nalaze prostorije za rad i pomoćne prostorije kao i objekta na otvorenom prostoru sa svim pripadajućim instalacijama;
- 2) sredstva za rad koja se koriste u procesu rada;
- 3) sredstva i opremu lične zaštite na radu;
- 4) uslove radne sredine;
- 5) konstrukcije, pomoćne konstrukcije i objekte za kolektivnu zaštitu na radu;
- 6) opis glavnih tehnoloških procesa po lokacijama uključujući unutrašnji transport, održavanje i postupke održavanja sredstava za rad;
- 7) broj zaposlenih:
 - naziv radnih mjesta;
 - broj zaposlenih žena, mlađih od 18 godina života i lica sa invaliditetom;
 - poslovi sa posebnim uslovima rada (povećanim rizikom);
 - raspored radnog vremena (dnevni, nedjeljni, rad u smjenama, rad u turnusu);
 - rad duži od punog radnog vremena (prekovremeni rad);
 - skraćeno radno vrijeme zbog otežanih uslova rada;
- 8) podatke za posljednje tri godine o:
 - broju teških i kolektivnih povreda i povreda koje mogu izazvati smrt na radu;
 - broju slučajeva profesionalnih bolesti;
 - broju poremećaja u procesu rada koji su mogli izazvati štetne posljedice po sigurnost i zdravlje profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja.

Podaci o postojećem stanju proizvodnih ili drugih kapaciteta koje koristi imalac izvora dobijaju se iz:

- evidencija o zaštiti na radu;
- uputstava proizvođača o načinu upotrebe i održavanja sredstava za rad;
- dokaza o pregledu i ispitivanju sredstava za rad;
- dokaza o ispitivanju radne sredine;
- zapisnika o nadzoru rada imaoca izvora i preduzetim mjerama.

Način i postupak procjene rizika

Član 6

Procjenjivanje rizika vrši se za svaku prepoznatu, odnosno utvrđenu opasnost ili štetnost od nejonizujućih zračenja.

Procjenjivanje rizika iz stava 1 ovog člana, vrši se i upoređivanjem dobijenih rezultata mjerenja za elektromagnetna polja i/ili optičko zračenje sa dozvoljenim vrijednostima a u skladu sa propisima kojima su uređene granice izlaganja elektromagnetnim poljima za stanovništvo i profesionalno izložena lica i određivanje granica najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja optičkom zračenju.

Rizik se procjenjuje na osnovu:

- učestalosti i trajanja izloženosti profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja;
- nastanka opasnog događaja; i
- tehničkih i drugih mogućnosti za njihovo izbjegavanje odnosno ograničenje.

Procjena rizika može da sadrži i obrazloženje imaoca izvora ukoliko se zbog prirode i opsega rizika povezanih sa elektromagnetnim zračenjem i/ili optičkim zračenjem, ne zahtijeva dalja detaljnija procjena rizika.

Procjena rizika i mjere za obezbjeđivanje zaštite na radu trudnica i dojilja vrši se prema Obrascu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Procjena rizika izloženosti elektromagnetnim poljima

Član 7

Procjena rizika izloženosti elektromagnetnim poljima obuhvata:

- 1) nivo, frekvencioni spektar, trajanje i vrstu izloženosti;
- 2) granične vrijednosti izloženosti i vrijednosti upozorenja u skladu sa propisom kojim se uređuju granice izlaganja elektromagnetnim poljima za stanovništvo i profesionalno izložena lica;
- 3) uticaj na zdravlje i sigurnost profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja, kao i posebno osjetljive rizične grupe;
- 4) sve indirektne uticaje, kao što su:
 - interferencija sa medicinskom elektronskom opremom i napravama uključujući stimulatore rada srca i druge implantate;
 - probojni rizik feromagnetnih predmeta u statičkim magnetnim poljima sa gustom magnetnog fluksa većom od 3 mT;
 - pokretanje električnih eksplozivnih naprava (detonatora);
 - požari i eksplozije, koji su posljedica zapaljivanja lako zapaljivih materijala zbog iskri koje proizvode indukciona polja, dodirne struje ili električno pražnjenje;
- 5) postojanje alternativne radne opreme projektovane za smanjivanje nivoa izloženosti elektromagnetnim poljima;
- 6) odgovarajuće podatke sakupljene tokom zdravstvenog pregleda, uključujući objavljene podatke;
- 7) višestruke izvore izloženosti;
- 8) istovremenu izloženost poljima različitih frekvencija.

Procjena rizika izloženosti optičkom zračenju

Član 8

Procjena rizika izloženosti optičkom zračenju obuhvata:

- 1) nivo, raspon talasne dužine i trajanje izloženosti vještačkim izvorima optičkog zračenja;
- 2) granične vrijednosti izloženosti optičkom zračenju u skladu sa propisom kojim su uređene granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja optičkom zračenju;
- 3) sve uticaje na zdravlje i sigurnost profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja, kao i posebno osjetljive rizične grupe;
- 4) sve moguće uticaje na zdravlje i sigurnost profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja, koji su posljedica međusobnog uticaja optičkog zračenja i fotosenzibilizirajućih hemijskih supstanci na radnom mjestu;
- 5) sve indirektne uticaje, kao što su privremeno sljepilo, eksplozija ili požar;
- 6) alternativne radne opreme, koja je projektovana za smanjenje nivoa izloženosti vještačkom optičkom zračenju;
- 7) primjerene informacije dobijene putem zdravstvenog pregleda, uključujući objavljene informacije, u najvećoj mogućoj mjeri;
- 8) višestruke izvore izloženosti vještačkom optičkom zračenju;
- 9) klasifikaciju koja se primjenjuje na laser u skladu sa odgovarajućom IEC normom i sve slične klasifikacije u odnosu na sve vještačke izvore optičkog zračenja koji bi mogli prouzrokovati štetu sličnu onoj od lasera klase 3.B ili 4.;
- 10) informacije koje pružaju proizvođači izvora optičkog zračenja kao i pripadajuće radne opreme, u skladu sa odgovarajućim direktivama Evropske unije.

Revizija procjene rizika

Član 9

Revizija procjene rizika vrši se:

- 1) kada mjere koje se utvrde za sprječavanje, otklanjanje ili smanjenje rizika nijesu odgovarajuće ili ne odgovaraju procijenjenom stanju;
- 2) kada je procjena rizika zasnovana na podacima koji nijesu ažurni;
- 3) kada postoje mogućnosti i načini za unaprijeđenje, odnosno dopunu procijenjenih rizika;
- 4) u slučaju adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta;
- 5) u slučaju teške, kolektivne povrede i povrede koja može izazvati smrt na radu;
- 6) u slučaju pojave svake nove opasnosti ili štetnosti, odnosno promjene nivoa rizika u procesu rada;
- 7) u slučaju promjene i proširenja djelatnosti;
- 8) na osnovu naloga nadležne inspekcije;
- 9) u slučaju izmjene propisa iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja.

Zaključak

Član 10

Zaključak o procjeni rizika sadrži, naročito:

- sva radna mjesta na kojima je izvršena procjena rizika;
- radna mjesta koja su utvrđena kao radna mjesta sa posebnim uslovima rada (povećanim rizikom);
- prioritete u otklanjanju rizika;
- plan mjera za sprječavanje, otklanjanje ili smanjenje nivoa rizika na radnim mjestima iz alineje 2 ovog stava;
- izjavu imaoca izvora sa procjenom rizika, kod kojih nijesu utvrđene opasnosti ili rizici, a za koje je neophodno odrediti zaštitne mjere;
- izjavu imaoca izvora, sa procjenom rizika, kod kojih su utvrđene opasnosti ili rizici, a za koje je neophodno odrediti zaštitne mjere.

Izjave iz stava 1 al. 5 i 6 ovog člana, date su na Obrascima 2 i 3 koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Metode za izradu procjene rizika

Član 11

Procjena rizika vrši se i prema međunarodno prihvaćenim metodama (SME, Kinney, WKO, AUVA, BG, OZEPA i dr).

Izbor metoda za procjenu rizika zavisi od vrste radnog mjesta, načina rada, tehničke složenosti radnih aktivnosti i dr.

Prestanak važenja

Član 12

Danom početka primjene ovog pravilnika prestaju da važe odredbe Pravilnika o načinu i postupku procjene rizika na radnom mjestu („Službeni list RCG”, broj 43/07), u dijelu koji se odnosi na nejonizujuća zračenja.

Stupanje na snagu

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. jula 2015. godine.

Broj:09-101/27
Podgorica: 5. marta 2014.godine

MINISTAR,
Branimir Gvozdenović

OBRAZAC 1**Procjena rizika i mjere za obezbjeđivanje zaštite na radu za trudnice i dojilje**

Zaposlena _____

Radno vrijeme _____

Radno mjesto¹ _____

Vrsta opterećenja odnosno opasnosti	Obim i opis	Trajanje odnosno učestalost	Napomene/mjere
Nejonizujuće zračenje (elektromagnetno polje i/ili optička zračenja) kada mogu biti prouzrokovana oštećenja ploda ili ugrožena trudnoća			

Pregledao specijalista medicine rada _____

Datum _____

Potpis _____

¹ Uz naziv radnog mjesta imalac izvora potpisuje izjavu da trudnice i dojilje nijesu rasporođene na poslovima u hiperbaričnom vazduhu, npr. zatvorene prostorije pod pritiskom ili podvodno potapanje, kao i na poslovima pod zemljom ili pod vodom.

**IZJAVA IMAOCA IZVORA, SA PROCJENOM RIZIKA, KOD KOJIH NIJESU UTVRĐENE
OPASNOSTI ILI RIZICI, A ZA KOJE JE NEOPHODNO ODREDITI ZAŠTITNE MJERE**

Imalac izvora / djelatnost / radno mjesto Opšti podaci (broj zaposlenih,) Kratak opis radnih postupaka: Kod utvrđivanja i procjenjivanja opasnosti nijesu utvrđene opasnosti za profesionalno izložena lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja za koje treba uvesti zaštitne mjere	Dokument i br. dokumenta:
Imalac izvora: (podaci o imaocu izvora i odgovornom licu) Mjesto i datum:	

**IZJAVA IMAOCA IZVORA, SA PROCJENOM RIZIKA, KOD KOJIH SU UTVRĐENE
OPASNOSTI ILI RIZICI, A ZA KOJE JE NEOPHODNO ODREDITI ZAŠTITNE MJERE**

Imalac izvora / djelatnost / radno mjesto Opšti podaci (broj zaposlenih ,.....)			
1	2	3	4
Spisak opasnosti i rizika*	Spisak ugroženih radnih mjesta	Određivanje neophodnih mjera	Odgovorna lica
Imalac izvora: (podaci o imaocu izvora i odgovornom licu)			
Mjesto i datum:			

*Rizik (R) kao kvantitativni pojam, uslovljen je vjerovatnoćom njegovog nastanka (V) i težinom (ozbiljnošću) povrede odnosno profesionalnog oboljenja (P). Visina rizika proizilazi iz vjerovatnoće da opasnost ili štetnost prouzrokuje manju ili veću štetu odnosno povredu na radu ili profesionalno oboljenje ($R=V \times P$).